

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 30 päivänä huhtikuuta 2019

571/2019

Laki pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä

Tässä laissa säädetään pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä, joka muodostuu pankki- ja maksutilien tiedonhakupankkijärjestelmästä ja pankki- ja maksutilirekisteristä.

Tämän lain tarkoituksena on edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia pankki- ja maksutileistä sekä tehostaa viranomaisten tiedustelujen oikeaa kohdentumista.

Mitä tässä laissa säädetään maksulaitoksesta, sähkörahayhteisöstä, luottolaitoksesta ja virtuaalivaluutan tarjoajasta, sovelletaan myös ulkomaisten maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen, luottolaitosten ja virtuaalivaluutan tarjoajien Suomessa sijaitseviin sivuliikkeisiin.

Pankki- ja maksutilirekisteriin merkityt tiedot ovat salassa pidettäviä. Pankki- ja maksutilirekisteriin sovelletaan muutoin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, kuitenkin siten, että tietoja voidaan pankki- ja maksutilirekisteristä luovuttaa ainoastaan tässä laissa mainittuihin käyttötarkoituksiin sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:n, 26 §:n 3 momentin ja 29 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyihin käyttötarkoituksiin.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *pankki- ja maksutilirekisterillä* rekisteriä, johon kerätään maksulaitosten ja sähkörahayhteisöjen sekä virtuaalivaluutan tarjoajien pankki- ja maksutilien ja asiakkaiden tiedot;
- 2) *pankki- ja maksutilien tiedonhakupankkijärjestelmällä* järjestelmää, jonka avulla luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014) tarkoitetut luottolaitokset luovuttavat tietoa luottolaitosten ylläpitämistä pankki- ja maksutileistä sekä tallelokeroista toimivaltaisille viranomaisille;
- 3) *toimivaltaisilla viranomaisilla* tämän lain 3 §:ssä tarkoitettua viranomaista ja asianajajayhdistystä;
- 4) *maksulaitoksella* maksulaitoslain (297/2010) 5 §:ssä tarkoitettua maksulaitosta ja mainitun lain 7 §:n nojalla maksupalveluita tarjoavaa;
- 5) *sähkörahayhteisöllä* maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettua sähkörahayhteisöä;
- 6) *luottolaitoksella* luottolaitostoiminnasta annetun lain 1 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yritystä;

HE 167/2018
TaVM 43/2018
EV 315/2018

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843 (32018L0843); EUVL L 156, 19.6.2018, s. 43

- 7) *virtuaalivaluutan tarjoajalla* virtuaalivaluuttojen tarjoajista annetun lain (572/2019) 2 §:ssä tarkoitettua henkilöä;
- 8) *pankkitilillä* luottolaitoksen ylläpitämiä maksutilejä ja muita talletustilejä;
- 9) *maksutilillä* maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettua maksutiliä;
- 10) *muilla talletustileillä* luottolaitostoiminnasta annetun lain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettuja talletustilejä, jotka eivät kuitenkaan ole maksulaitoslain 5 §:ssä tarkoitettuja maksutilejä.

3 §

Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää käyttävät viranomaiset

Seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus käyttää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää, jos se on välttämätöntä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi:

- 1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla ja asianajajayhdistyksellä mainitussa laissa tarkoitettua valvontatehtävän suorittamiseen;
- 2) rahanpesun selvittelykeskuksella rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentin 1–4 ja 7 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen;
- 3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 9 luvun 5 §:n mukaisilla viranomaisilla huolehtimisvelvoitteen toteuttamiseksi.

4 §

Pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmä

Luottolaitoksen on ylläpidettävä sähköistä pankki- ja maksutilien tiedonhakujärjestelmää, jonka avulla se välittää välittömästi ja salassapitosäännösten estämättä 2 momentissa tarkoitettuja tietoja asiakkaistaan toimivaltaiselle viranomaiselle. Jos se on luottolaitoksen koko sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen perusteltua, luottolaitos voi poiketa tiedonhakujärjestelmän ylläpitovelvoitteesta, jos Finanssivalvonta myöntää luvan.

Tiedonhakujärjestelmän kautta luovutetaan toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot, jos toimivaltainen viranomaisella on ne salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan:

- 1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;
- 2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;
- 3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;
- 4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

Toimivaltaisen viranomaisen on yksilöitävä säännös, jonka nojalla se pyytää tietoa. Luottolaitoksen on toimitettava tieto toimivaltaiselle viranomaiselle maksutta.

Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa tiedonhakujärjestelmän kautta.

Tulli antaa määräyksen pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjan teknisistä vaatimuksista.

5 §

Pankki- ja maksutilirekisteri

Tulli on pankki- ja maksutilirekisterin rekisterinpitäjä, joka ylläpitää rekisteriä ja vastaa rekisteriin tallennetun tiedon välittämisestä toimivaltaisille viranomaisille.

Pankki- ja maksutilirekisterin käyttötarkoituksena on vastaanottaa ja tallentaa sekä 7 §:n 1 momentin mukaisesti luovuttaa maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien toimittamia 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ja luottolaitosten toimittamia 6 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Edellä 2 momentissa tarkoitettut tahot vastaavat pankki- ja maksutilirekisteriin tallettavaksi antamiensa tietojen oikeellisuudesta sekä tietojen oikaisemisesta ilman aiheutonta viivytystä. Uudet tiedot ja tieto olemassa olevien tietojen muutoksista on toimitettava pankki- ja maksutilirekisteriin viimeistään seuraavana pankkipäivänä.

6 §

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot

Maksulaitosten, sähkörahayhteisöjen ja virtuaalivaluutan tarjoajien on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tullille 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot. Maksulaitokset, sähkörahayhteisöt ja virtuaalivaluutan tarjoajat voivat ylläpitää 4 §:ssä tarkoitettua pankki- ja maksutilien tiedonhakupöytäkirjaa, jolloin tiedonhakupöytäkirjan kautta luovutetaan tämän pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot.

Pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot maksulaitoksen, sähkörahayhteisön ja virtuaalivaluutan tarjoajan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 2 §:ssä tunnistettavaksi säädetystä asiakkaasta:

1) täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen;

2) asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä.

Jos luottolaitos on saanut Finanssivalvonnalta 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua luvun poiketa tiedonhakupöytäkirjan ylläpitovelvoitteesta, pankki- ja maksutilirekisteriin tallennetaan seuraavat tiedot:

1) tilinhaltijan ja sen käyttöoikeudenhaltijan täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos tilinhaltija on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä asiakkuuden alkamis- ja päättymispäivä;

2) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 5–7 §:ssä tarkoitettujen tosiasiallisten edunsaajien täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus;

3) pankki- ja maksutilin IBAN-numero tai muu yksilöintitunnus sekä tilin avaamis- ja sulkemispäivä;

4) tallelokeron vuokraajan ja sen käyttöoikeutetun täydellinen nimi, syntymäaika ja suomalainen henkilötunnus tai sen puuttuessa kansalaisuus, tai jos vuokraaja on oikeushenkilö, sen täydellinen nimi, rekisterinumero, rekisteröimispäivä ja rekisteriviranomainen sekä tallelokeron yksilöintitieto ja vuokra-ajan pituus.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettut tiedot on annettava sähköisesti. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, mitä sähköistä menettelyä käyttäen ja millä tavoin varmennettuna tietoja voidaan toimittaa.

Asianajajan asiakasvaratilien yhteyteen on merkittävä nimenomainen tieto siitä, että pankki- tai maksutili on asianajajan asiakasvarojen tili, jota koskee asianajajan salassapitovelvollisuus. Tietoja asiakasvaratileistä ei saa luovuttaa rekisteriin.

7 §

Tietojen antaminen pankki- ja maksutilirekisteristä

Tullin tehtävänä on luovuttaa pankki- ja maksutilirekisterin tietoja toimivaltaisille viranomaisille.

Tiedot voidaan luovuttaa sen estämättä, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 18 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään rekisteröidyn oikeudesta siihen, että rekisterinpitäjä rajoittaa henkilötietojen käsittelyä.

Tulli saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja maksulaitokselle, sähkörahayhteisölle tai virtuaalivaluutan tarjoajalle asianomaiseen toimivaltaiseen viranomaiseen, maksulaitokseen, sähkörahayhteisöön tai virtuaalivaluutan tarjoajaan liittyvät lokitiedot sen oman toiminnan seuranta ja valvontaa varten. Ennen tietojen luovuttamista Tullille on toimitettava selvitys siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää.

8 §

Tietojen maksuttomuus

Tullilla on oikeus saada pankki- ja maksutilirekisteriin tallennettavat tiedot maksutta. Tietojen luovutuksesta pankki- ja maksutilirekisteristä ei peritä maksuja.

9 §

Tietojen poistaminen

Pankki- ja maksutilirekisteriin talletetut tiedot poistetaan kymmenen vuoden kuluttua sen perusteen, jolla tiedot on merkitty rekisteriin, voimassaolon päättymisestä.

10 §

Lokitiedot

Tullin on ylläpidettävä lokikirjaa pankki- ja maksutilirekisterin käyttökerroista. Lokikirjan on sisällettävä vähintään seuraavat tiedot:

- 1) oikeusperusta, jonka nojalla tietoja pyydetään;
- 2) tiedustelun tai haun päivämäärä ja kellonaika;
- 3) tiedustelussa tai haussa käytettyjen tietojen tyyppi;
- 4) tiedustelun tai haun tulokset;
- 5) rekisteriä käyttäneen toimivaltaisen viranomaisen nimi.

Mitä 1 momentissa säädetään lokikirjan sisältämistä vähimmäistiedoista, sovelletaan toimivaltaisen viranomaisen 4 §:ssä tarkoitetun tiedonhakujärjestelmän käytöstä ylläpitämään lokikirjaan.

Lisäksi kunkin toimivaltaisen viranomaisen on pidettävä lokikirjaa, josta käy ilmi 4 §:ssä tarkoitetusta tiedonhakujärjestelmästä tiedustelun tai haun suorittaneen henkilön ja sen määränneen henkilön tunnistetiedot. Toimivaltaisen viranomaisen on nimettävä henkilö, joka valvoo tiedonhakujärjestelmän käyttöä. Tulli rekisterinpitäjänä valvoo pankki- ja maksutilirekisterin käyttöä.

Lokitiedot säilytetään ainoastaan henkilötietojen suojan ja tietoturvallisuuden sekä oikeusturvan varmistamiseksi, ja ne on suojattava epäasialliselta käytöltä. Lokitiedot säilytetään kymmenen vuotta.

11 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 6 §:n 1–3 momentissa tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden tehoteeksi uhkasakon, jos laiminlyönti ei ole vähäinen.

12 §

Rikemaksu

Tulli määrää rikemaksun sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikoo velvollisuuden toimittaa Tullille 6 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Rikemaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 5 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Rikemaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Rikemaksu voidaan määrätä edellyttäen, ettei asia kokonaisuutena arvioiden anna aihetta ankarampiin toimenpiteisiin.

13 §

Rikemaksun määräämättä jättäminen

Tulli voi jättää rikemaksun määräämättä, jos:

- 1) edellä 11 §:ssä tarkoitettu on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin virheen korjaamiseksi välittömästi virheen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut virheestä viivytyksettä Tullille eikä virhe tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva;
- 2) virheellistä menettelyä on pidettävä vähäisenä; tai
- 3) rikemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Rikemaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Rikemaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

14 §

Rikemaksun määräämisoikeuden vanhentuminen

Tulli ei saa määrätä rikemaksua, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

15 §

Rikemaksua koskevan päätöksen julkistaminen

Tullin on julkistettava päätös, jossa määrätään rikemaksu, viipymättä sen jälkeen, kun päätöksestä on ilmoitettu sen kohteena olevalle henkilölle. Julkistamisesta on käytävä ilmi, onko rikemaksun määräämistä koskeva päätös lainvoimainen, rikkomisen luonne ja tyyppi sekä rikkomisesta vastuussa olevan henkilöllisyys. Jos muutoksenhakuviranomainen kumoaa päätöksen kokonaan tai osittain, Tullin on julkistettava tieto muutoksenhaku-

viranomaisen päätöksestä vastaavalla tavalla kuin rikemaksun määrääminen on julkistettu. Seuraamusta koskevat tiedot on pidettävä Tullin internetsivuilla viiden vuoden ajan.

Jos rikemaksun kohteena olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimen julkistaminen olisi kohtuutonta tai jos sen julkistaminen vaarantaisi meneillään olevan viranomaistutkinnan, Tulli voi:

1) lykätä rikemaksua koskevan päätöksen julkistamista, kunnes perusteita olla julkistamatta päätöstä ei enää ole;

2) julkistaa rikemaksua koskevan päätöksen ilman seuraamuksen kohteena olevan henkilön nimeä.

Jos Tulli julkistaa rikemaksua koskevan päätöksen 2 momentin 2 kohdan mukaisesti ilman seuraamuksen kohteena olevan henkilön nimeä, Tulli voi samalla päättää julkistaa nimen myöhemmin kohtuullisen ajan kuluttua, jos perusteet julkistamatta jättämiselle lakkaavat tuossa ajassa.

16 §

Rikemaksun täytäntöönpano ja palauttaminen

Rikemaksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätty rikemaksu pannaan täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) säädetään.

17 §

Muutoksenhaku

Tullin tekemään päätökseen haetaan muutosta siten kuin tullilain (304/2016) 13 luvussa säädetään.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2019. Sen 4 ja 5 §:ää sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä syyskuuta 2020.

Helsingissä 26 päivänä huhtikuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Valtiovarainministeri Petteri Orpo